

**Қостанай қаласы әкімдігінің жанындағы кәмелетке
толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау
жөніндегі комиссия**

**Комиссия по делам несовершеннолетних и защите их прав
при акимате города Костаная**

**Жеке тұлғаның жыныстық қол
сұғылмаушылығының алу бойынша
ескертпесі мен ұсыныстар**

**Памятка и рекомендации
по половой неприкосновенности личности**

Авторы-составители:
ответственный секретарь комиссии
по делам несовершеннолетних
и защите их прав при акимате г.Костаная
Мурзажанова К.А.,
заместитель директора по ВР СШ№115,
психолог Петренко Е.А.

Костанай, 2017 г.

Адамның жыныстық қол сұғылмаушылығы ол жеке адамның конституциялық құқықтық мәртебесінің бөлігі болып табылады, Қазақстан Республикасының Конституциясымен қорғалған, орнатылған және кепілденген. Жыныстық қол сұғылмаушылығы ол кәмелетке толмағандардың жыныстық қол сұғылмаушылығы, олардың жыныстық денсаулығының дамуы, физикалық және моральдік дамыту, кәмелетке толмағандардың құқықтарын ғана түсінеді.

Кәмелетке толмаған тұлғасы жағынан берілген әрекет (ерлерді және әйелдер), Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексінің 122 бабы бойынша «16 жасқа толмаған жыныстық қатынастар немесе адаммен басқа да жыныстық актілер» қылмыстық жауапкершілікке тартылады және бес жылға дейін бас бостандығынан айырылады, немесе сол мерзімге бас бостандығынан айырылады. Қазақстан Республикасының ішкі істер министрлігінің нормативті-құқтық актілерге сәйкес белгілеуге болады, берілген бап бойынша күдікті адамдар ішкі істер бөліміне есепке алынады, қылмыстық жауапкершілік есебінде тұрған болашақта жас адамдардың өміріне кедергі болады, мемлекеттік қызметке және Қазақстан Республикасының Қарулы күштеріне қызмет етуге қабылданбайды.

Ескертпе

Осы ескертпе балалармен алдын-ала жұмысты жүргізу үшін мұғалімдер, ата-аналар арналған. Балалар мен жасөспірімдердің қастарында болғанда олардың жыныстық зорлықпен қол сұғылмаушылығын алдын-ала көмектесуге болады. Зорлық-зомбылықты болдырмау мүмкін, ол үшін «Бес ереже мүмкін емес» есте сақтау

«Бес ереже мүмкін емес»

1. Бөтен адамдармен сөйлесуге немесе үйге кіргізуге болмайды
2. Олармен подъезге және лифтке кіруге
3. Бөтен машинаға отыруға болмайды
4. Бөтен адамдардан сыйлық алуға және олардың үйіне немесе басқа жерге олармен баруға болмайды
5. Қараңғы түскен кезде далада жалғыз болуға болмайды

Бастауыш сынып ата-аналарына арналған кеңестер

- ❖ Қайда баратынының туралы ата-анаға ескерт
- ❖ Әрқашан достарынмен серуенде
- ❖ Түнде адам жүрмейтін жерге достарынмен барма
- ❖ Бөтен адамдардан сыйлық алма
- ❖ Біреу сені шығарып алам десе, ата-анаңнан рұқсатт сұра
- ❖ Қорықсан адамдарға жүгір
- ❖ Өзінің мәселелерінді ешкіммен бөліспе

- ❖ Ешкімге есікті ашпа және есік арқылы ешкімнің сұрағына жауап берме
- ❖ Егер біреу пәтерге кіруге тырысса, милицияға қоңырау шал, содан кейін терезені ашып көмекке шақыр.
- ❖ Егер автокөліктегі адамдар сенен жол сұраса оларға жақын барма, олармен жүруге келіспе
- ❖ Ешкімнің саған тиісуге құқығы жоқ. Тиіскен адамға айтуға ұялма
- ❖ Егер біреу сени қорқытса, көп адамдар арасына қауіпсіздік орынға бар
- ❖ Егер сени біреу шақырса әрқашан ата-ананың рұқсат
- ❖ Өзінің менкен-жайы мен телефон номерін жатқа біл (қала кодымен бірге), телефон 102.
- ❖ Ата-ананың жұмыс телефонының тізімін өзімен бірге алып жүр
- ❖ Құпия паролді есте сақта, оны білетін адамдармен ғана баруға келіс
- ❖ Ешқашан біреудің саған жақындауға рұқсат берме. Егер осындай жағдай болып қалса үлкендерге айт
- ❖ Ата-анаң сені жақсы көреді, шындықты айтқаның үшін жазаламайды

Жасөспірімдер үшін кеңестер

- ✓ **ҮЙДЕН ҚАШПА!** Үйдегі өмір қиын болса мұғаліммен немесе сыйлайтын адаммен сөйлес. Үйден қашқан кезде сен есірткі саудасы, жезөкшелік, порнографиямен байланысатын адамдардың қолына түсесің.
- ✓ Өзінің достағын ұсынатын адамдардан сақ бол. Есте сақта сан өзіңді жалғыз сезінетін кезде жаман адамдар үшін сен жай мақсатсың, олар саған өтірік қамқорлық жасайды.
- ✓ Тұрғын емес немесе белгісіз жерлерге шақыруды ешқашан қабыл алма. Сізге жақсы жұмыс ұсынатын адамдармен абай бол.
- ✓ Таныс емес адамдар сени фотаға түсіруге рұқсат берме, сені атақты етуге уәде берсе де.
- ✓ Ешқашан таныс емес автомобильге отырма.
- ✓ Топпен немесе жолдасыңмен серуенде
- ✓ Әрқашан ата-анаң достарыңмен қайда болатындарын туралы хабарла, және жоспарын өзгерсе ескерт.
- ✓ Сенің рұқсатыңсыз ешкім саған қол тигізуге құқығы жоқ. Оған айтуға ұялма.
- ✓ Егер сен қорықсан осыған себеп бар, ішкі сезіміне сен..

Ата-аналарға арналған еске салу

Балаға физикалық жазалауды қолдану алдында **тоқта!**

1. ЖАҚСЫ ҮЛГІ КӨРСЕТ. Қорқыту, сонымен қатар ұру психологиялық

қысым, ұрсу және т.б. жағдайды сирек жақсартады. Сіздің балаңыз сіздің мінезіңнен үлгі алады.

2. МЕКТЕПТІҢ ЖИІ ҚОНАҒЫ БОЛЫҢЫЗ. Егер сіздің балаңызда жан күйзелісі және төмен баға көрсетілсе мектепке барыңыз. Баларға көмек көрсету және оқыту үшін мектеп қызметкерлері бар.

4. ТЕЛЕДИДАР БОЙЫНША КӨРСЕТЕТІН ЗОРЛЫҚ –ЗОМБЫЛЫҚ ТУРАЛЫ БАЛАЛАРҒА АЙТЫҢДАР, жай теледидарды сөндіре салмай. Оларға түсіндіріңіз, өздерінің зорлық – зомбылығын фильмдерде көрсетеді көрерменді шиелісте ұстау қозғауға көңіл құрылған үшін. Мұндай мінез-құлық моделін өз өмірінде қолданылуы тиіс дегенді білдірмейді.

5. «МЕН СЕНІ ЖАҚСЫ КӨРЕМІН» МАҢЫЗДЫ СӨЗДІ БАҒАЛАУМАУҒА БОЛМАЙДЫ . Кез келген жастағы балалар сүйюде, құшақта, иықтан достықпен сипауды қажет етіледі. «Мен сені мақтан тұтамын!» олар естігісі келеді.

6. ЗОРЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚ ТУРАЛЫ ӨЗДЕРІҢІЗДІҢ БАЛАЛАРЫМЕН СӨЙЛЕСІНДЕР. Өздерінің қорқынышы туралы, оның ашу-ыза мен мұң туралы олардың сіздермен айтуын көтермелеу. Ата-аналар балаларының ұйымы туралы, олардың сезімі мен қызығушылықтарын бөлісіп, сонымен қатар жақсы кеңестер беру керек. Сіздердің балаларының қалай қарым-қатынас жасайды.

Егер балаңызға зорлық жасалса, айыптаймыз немесе не болғаны ақтауға ниет қарсы тұруға тырысамыз. Уақытпен пайдаланып, болған жағдайды анықтап, осындай жағдайды болдырмауға алдын-алу.

7. Егер Сіз немесе сіздің отбасыныңдың адамдары жалғыздықты, махамббатсыздықты, шарасыздықты немесе сізде есірткімен немесе ішімдікке салынсаңыз –көмек іздеңіз. Көбінесе барлық зорлық-зомбылықтың әрекеті ішімдікті немесе есірткіні пайдаланумен жасалады.

ӨЗІҢІЗДІҢ БАЛАҢЫЗДЫ ҚАЛАЙ ҚОРҒАУ

1. Балаңызды кез келген үлкендерге «Жоқ» деп айтуға құқығы бар деп үйретіңіз, егер одан қауіп төніп тұрса.

2. Егер біреу балаңызды ұстап алғысы келсе, «Бұл менің анам емес!» балаңызды қатты айғайлауға үйретіңіз, Бұл қоршағандардың назарын аударады және қылмыскерлерді тежейді.

3. Егер балаңыздың жоспары өзгерсе, балаңыздың қайда баратыны, қашан келетінің, қоңырау шалып хабарласуға үйретіңіз.

4. Өзіңіз балабақшадан немесе мектептен балаңызды алып кетуге

тырысыңыз, егер оны басқа біреу алып кететін болса, тәрбиешіні немесе мұғалімді осы туралы ескертіңіз.

5. Балаңыз үшін пароль ойластырыңыз, егер ол парольді білмесе бөтен адамдармен машинаға отырмауға үйретіңіз.

6. Түнгі уақытта жалғыз жүруге қауіпті, ал достармен компанияда серуендеу әлде қайда қауіпсіз екендігіне балаңызды сендіріңіз. Жалғыз серуендеп жүрген бала қылмыскерді қызықтырады.

7. Балаңызды телефон-автоматымен қолдануға үйретіңіз (халықаралық қосумен). Үй телефонының номерін және көмек қызметінің телефоның жатқа білу тиіс.

8. Ең кемінде балаңызды жылына бір рет фотоға түсіріңіз, егер балаңыз ұрланса немесе жоғалса осы кезде балаңыздың суреті қажет болады.

9. Балаңызбен барлық жағдайды айтып беретін қарым-қатынастағы ата-ана болыңыз. Балаңыз әр қашан оны жақсы көретінін, жоғалса іздейтінін туралы сенімді болу керек

«Сенім» телефоны

«Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ
8 (7142) 39-46-44

«Қостанай қаласы әкімдігінің білім бөлімі» ММ
8 (7142) 39-08-50

Республикалық Біртұтас Сенім телефоны call-center 150– тәулік бойы жедел психологиялық көмек

Республикалық дағдарыс орталығының сенім телефоны call-center – 111

Қостанай қаласының прокуратурасы
8(7142) 53-01-03

Қостанай қаласы әкімдігінің кәмелетке толмағандардың және олардың құқығын қорғау ісі бойынша комиссия 8 (714) 257-57-72
Мекен-жайы: Қостанай қ, Пушкин көш.,98,101 каб

Психологиялық көмек

Зорлық-зомбылық зардап көрген әйелдер мен балалар үшін дағдарыс орталығы

Телефон: +7(7142) 22-65-32

Мекен-жайы: Қостанай қ, 7 шағын ауданы., 8а, 1 пәтер

Мұғалімдер үшін тұрмыстық және басқа зорлықтарды алдын-алу бойынша нұсқаулар

Зорлық-зомбылықты сезген кезінде педагогикалық қызметкерлер білу қажет:

1. Баламен сөйлесу, мұқият тыңдауға тырысу керек. Егер бала сізге ашылса оған сеніңіз, оған қолдау көрсетіңіз. Балаға мұқият болыңыз, оның эмоционалдық және тәртібінің ерекшеліктеріне назар аударыңыз.
2. Ата-анасымен немесе оның туыстарымен міндетті түрде сөйлесу
3. Жарақатты тіркеу үшін медициналық мекемеге немесе жарақатпунктіне қаралу керек.
4. Мәселені шешу үшін полиция мен прокуратураға жүгіну керек.
5. Баланың тұрақты мекен-жайы бойынша қорғаншылық орындарына хабарласыңыз.

Егер балаңызбен асыра пайдаланғаны үшін әлеуетті және бастапқы байланыс туралы кез келген күдік болса, зардап шеккенмен мұғалім асығыс қорытындыларды жасамай келесі әрекеттерді жасауға тиіс:

- ✓ Біріншіден, баланың өмірі мен қауіпсіздігіне тікелей қауіп болмаған жағдайда дереу болуы және мұқият ұсыныстар дәлдігін тексеру қажет. Осы үшін баланың өзімен, оның ағаларымен, әпкелерімен және жолдастарымен, көршілерімен, ата-аналармен (жақын туыстармен, қамқоршылармен) әңгімелер жүргізіледі, кәмелетке толмағанның сыртқы келбеті мен тәртібін байқау, кәмелетке толмағанның үйінің тұру жағдайымен танысу және т.б. Берілген мәліметтерді арнайы күнделікке енгізу
- ✓ Екіншіден, зорлықты жасаған кінәлі адамдар ата-аналар немесе білім беру қызметкерлері (емдеу, сонымен қатар басқа мекемеден) өзінің жағдайларын мойындамаған кезде, психологты, әлеуметтік педагогты жұмысқа қосу керек.

Мұғалімнің қабылданған іс-әрекеті зорлық-зомбылық фактілерін растау немесе теріске шығарып әкелуі тиіс.

Ең қиын жағдай жыныстық зорлық жағдай болып табылады. Тәжірибие жүзінде куәлiндiрiлген жыныстық тұтастыңғын бұзған жағдайда балалар өтiрiк айтуға мүмкiн, құпияны сақтамағаны үшін оларға есепке қауiп төдiредi. Сондықтан қылмыскерден баланы қорғау ғана емес, және жазықсыз құрбаны болғаны үшін сендiру. Жәбiрленушiнiң қауiпсiздiгiн

қамтамасыз ету үшін басқа жерге көшу немесе басқа сыныпқа ауысыуға құқығы бар туралы түсіндіру.

Зорлықтың құрбаны болған балаларға және жасөспірімдерге тиімді көмек көрсету жағдайлары сенім, қауіпсіздік сезім қалыптастыру болып табылады.

Болған зорлық туралы баладан сұрау алдында, алдымен онымен байланыс орнату қажет. Сенімді қарым-қатынас жасау. Өзімен қарым-қатынас жасайтын адамға сенім арттырса, бала неғұрлым ашық толығырақ баяндай алады. Маманды мейірімді, қамқорлы адам деп есептесе балаға айтуға оңай болады.

Әңгімені бастауға әртүрлі жолдар бар:

- кішкентай балаларға ойынды ұсынып, бірге ойнауға болады; бірнеше уақыттан кейін отбасы, достар туралы жалпы сұрақтар қоюға болады.
- одан үлкен балалармен бейтарап тақырыптарға сөйлесуге ұсынылады: мектеп, хобби, бос уақыт, отбасы.

Баланың басынан өткерген жағдайды сөзбен баяндау қиындық тұғызады. Оған іс-әрекетпен жеткізу оңай болады. Ойын түрінде аз ауыртпашылдықпен көрсетеді. Егер қиянат жасалған факті расталып бала байланысқа келетін болса, зорлық-зомбылық құрбанымен әңгімелесудің басты мақсаты – баланы қолдау, оны тыңдау және сөйлесуге мұрша беру. Әңгіме барысында сұрақтармен, болған жағдай туралы өз сөзімен баяндауға кедергі жасап, қысым көрсетуге болмайды. Баланың иелігіне толығымен берілген үлкен адам өзінің іс-әрекетімен баланың көмекке жүгінгені дұрыс екендігін көрсетеді. Нәтижелерді алу үшін жүргізілген әңгіменің шарты шыдамдылықты сақтау, күмәндану мен ашушылықпен баланы шошытпайтын адам-жақын туысы немесе педагогы.

Баламен әңгімелесу барысында келесіні ескеру керек:

1. Ең алдымен, зорлық-зомбылыққа және жыныстық зорлыққа, осындай мәселеге өзінің қарым-қатынасынды бағалау керек. Үлкен адамда жыныстық өміріне байланысты өзінің мәселелері болса, онда ол баламен әңгімелесу барысында қиындықтарға тап болады, баланың сенімін ала алмай, көмектесе алмайды.

2. Баланың сөзіне назар бөлуге керек. Болған жағдай туралы зорлық құрбанының сөзі үлкен адамдарды шошытады, жиі жағдайда шектен шығады. Маман қойылған мақсатқа жету үшін баланың тілін қабылдап,

әңгіме барысында бала қолданатын сөздерді қолдану қажет. Әңгіме барысында біруақытта екі қарама-қайшы нұсқаулықты балаға беруге болмайды:

- болған жағдай туралы баянда;
- лайықсыз сөз айта берме.

3. Бала, отбасы, қызығушылықтары, зорлық-зомбылық жағдайы туралы қажетті ақпаратты жинауға қажетті. Бірақ баламен әңгімелескен кезде баланың айтқан мәліметтерін ғана қолдану керек, маман «бәрін біледі» деп еш жағдайда кеңестермен қысым жасауға болмайды.

4. Сұрақтар, мәліметтер, вербальды және басқа да үлкен адамның реакциясы бағалау қатынастарынсыз болуы тиіс.

5. Зорлық-зомбылық құрбанымен әңгімелесетін маман өте көп уақытты бөлуге тиіс, кейбір жағдайларда әңгіме бірнеше асағатқа созылады.

6. Өзіне жасалған зорлық-зомбылық туралы бала ешқашан айтпайды егер онымен әңгіме зорлық жасалған орында жүргізілетін болса. Әңгіме жүргізілетін орын бала үшін жағымды, ұзақ әңгіме үшін ыңғайлы және жайлы болуы тиіс.

7. Үлкен адамның сөзі, дауысы жеңіл және іскерлі болуы керек. Сонымен қатар балаға күшейтіле және үзіліссіз қарауға болмайды – осы әрекет баланы қорқытады. Осыдан басқа бала үшін үлкен адам мен бала арасындағы қашықтықты сақтау қажет.

8. Әңгімелесу барысында тиімді нәтиже беретін қолдан ұстау, шаш сипат, құшақтау сияқты физикалық байланысты болдырмау. Егер балаға жыныстық зорлық-зомбылық жасалса онда баланы қорқытып алуға болады.

9. Әңгіме барысында балаға кедергі жасау, түзетулер мен басқа сауалдар қоюға болмайды, себебі олар белгілі жауаптарды білдіреді.

10. Балаға «Бәрі жақсы болады» деген уәде беруге болмайды, себебі зорлық-зомбылық туралы естеліктер, сот талқылаулары балаға жағымсыз болады.

11. Кейбір жағдайларда баламен әңгімелесетін адамды алдын-ала анықтау керек: ол әйел немесе ер адам, зорлаушының кім болғанына байланысты. Егер маман бет бейнесімен зорлаушыға ұқсайтын болса, онда ол әңгімесудуді қиындата түседі.

Егер бала зорлық-зомбылық немесе үлкендерден күдіктенгені туралы айтса, онда педагог (сынып жетекші, мұғалім, тәрбиеші және т.б.) өзінің бақылауларын жазбаша түрде рәсімдеп, метеп директорына береді.

Зорлық-зомбылықтан соң баланың өмірі мен денсаулығына қатер болса, оны жедел түрде дәрігерге қаралту керек (мектеп медпунктіне, балалар емханасына, ауруханаға), сонымен қатар болған жағдай туралы ңшқң ңстер органдарына хабарлау. Сонымен қатар білім мекемесінің әкімшілігі болған жағдай туралы білім басқармасы мен кәмелетке толмағандардың істері бойынша комиссияға хабарласу міндетті.

Балаларға зорлық-зомбылық жасалмас үшін әлеуметтік педагог әртүрлі қызметтермен тыңыз байланыста болуы керек. Оның ішінде ішкі сітер бөлімі, учаскелік инспекторлар, мемлекеттік емес ұйымдарының мүшелерімен. Зорлық-зомбылық көрсетілетін, тәрбиемен қамтамасыз етілмеген, отбасының тұрмыстық және материалдық шарттарын анықтау үшін әлеуметтік педагогқа учаскелік инспектормен тығыз байланыста болу керек. Егер де балаларға зорлық-зомбылық жасалғаны туралы ақпарат болса, онда толық, нақты деректер үшін ПБ алдын-алу жұмысы бойына бөлімдегі мүмкін құқықбұзушылықтары үшін банк деректеріне сұрау жіберу керек. (әкімшілік жауапкершілікке тартылу, соттылықтың болуы).

Осылайша, балалар мен жасөспірімдердің зорлық-зомбылықтан арылтуға келесі шаралар қабілетті:

- Ата-аналарға педагогикалық-психологиялық көмекке зәру отбасыларға және зорлықсыз педагогиканың тәсілдерін үйрету. Балалардың қажеттіліктеріне ата-ананың назарын аудару, қажет болса ата-ананың талаптарын төмендетіп, күтетін нәтижелеріне коррекция жүргізу, күрделі мәселелердің шешімін табу варианттарына баламен жағымды тіл табысуға бағыттау
- Тәрбиелеудегі трансформация стереотиптерін және қоғамдық пікірге әсер ету мақсатында балаларға зорлық жасау мәселелерін бұқаралық ақпараттарға жүйелі қамту.
- Жеке өтініштер бойынша балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғау үшін тиімді рәсімдерді құрастыру.
- Отбасылық зорлық-зомбылықтардан зардап шегетін балалар, әлеуметтік қорғалмаған балаларға көмек көрсету үшін ішкі істер органдарымен, білім,, денсаулық сақтау мекемелерімен жүйелі қарым-қатынасты қалыптастыру
- Жалпы орта білім мекемелерін жиі және себепсіз босататын оқушыларды анықтап, қатаң бақылауға алу.
- Қауіпсіз оқыту ортасын қалыптастыру, соның ішінде педагогикалық қызметкерлердің кәсіби және жеке құндылықтарды қайта қарастыру, сонымен қатар өз басынан қатыгездің өткерген педагогтарға психологиялық және басқа ету, олардың оқушыларға қатал болмауының алдын-алу.

- Қалыптасқан қатынастар жүйесін өзгертуге, ересектер мен оқушылардың бірге қызметтерін ұйымдастыруға бағытталған, психологиялық тренингтерді, жаңа педагогикалық тәжірибиені мектеп жұмысына белсенді енгізу
- Әлеуметтік-психологиялық құзыретті ұзарту, қылмысқа қатысты балалардың сауаттылығын қалыптастыру.
- Басқалардың агрессиясынан қорғану мақсатында, сонымен қатар құрдастар мен болашақта өзінің отбасында қарым-қатынасты жақсарту мақсатында кәмелетке толмағандарға қауіпсіз тәртіпке үйрету.

Половая неприкосновенность личности является составной частью конституционно-правового статуса личности, она устанавливается, охраняется и гарантируется Конституцией Республики Казахстан. Говоря о половой неприкосновенности, имеют в виду половую неприкосновенность несовершеннолетних, их нормальное половое здоровое развитие, нормальное физическое и морально-нравственное развитие, под ней понимают только право несовершеннолетних лиц.

Половое сношение или иные действия сексуального характера с лицом, не достигшим шестнадцатилетнего возраста со стороны совершеннолетних лиц (как мужчин, так и женщин), подлежат уголовной ответственности по ст.122 Уголовного Кодекса Республики Казахстан и наказываются ограничением свободы на срок до пяти лет, либо лишением свободы на тот же срок. Хотелось бы также отметить, что согласно, нормативно-правовым актам Министерства внутренних дел Республики Казахстан лица, подозреваемые по данной статье ставятся на учет в отдел внутренних дел, что в дальнейшем практически «перечеркивает» судьбу молодых людей, которые в последствии не смогут занять государственные должности, служить в Вооруженных силах Республики Казахстан, так как будут считаться привлеченным к уголовной ответственности.

Памятка

Эта памятка предназначена для учителей, взрослых для профилактической работы с детьми. Находясь рядом с ребенком или подростком, можно помочь предотвратить насилие и посягательства их на половую неприкосновенность. Избежать насилия можно, но для этого запомнить **"Правило пяти "нельзя"**

"Правило пяти "нельзя":

6. Нельзя разговаривать с незнакомцами на улице и впускать их в дом.
7. Нельзя заходить с ними вместе в подъезд и лифт.
8. Нельзя садиться в чужую машину.
9. Нельзя принимать от незнакомых людей подарки и соглашаться на их предложение пойти к ним домой или еще куда-либо.
10. Нельзя задерживаться на улице одному, особенно с наступлением темноты.

Советы для детей младших классов

- ❖ Всегда сообщай родителям, куда ты идешь.
- ❖ Всегда гуляй в компании друзей.
- ❖ Не ходи с друзьями в безлюдные места ночью.
- ❖ Не принимай подарков от незнакомцев.
- ❖ Если кто-то предлагает сопровождать тебя – спроси разрешения у родителей.
- ❖ Если испугался – беги к людям.
- ❖ Ни с кем не обсуждай своих проблем, как бы плохо тебе не было.

- ❖ Не открывай никому дверь и не отвечай на вопросы через дверь.
- ❖ Если кто-то пытается ворваться в квартиру, звони в милицию, а затем открой окно и кричи, зови на помощь.
- ❖ Если люди в автомобиле спрашивают тебя, как куда-нибудь доехать, – не подходи близко и ни в коем случае не соглашайся сопроводить их даже если тебе по пути.
- ❖ Никто не имеет право прикасаться к тебе. Не стесняйся сказать это тому, кто это попытается сделать.
- ❖ Если кто - то испугал тебя, сразу иди в безопасное место, туда, где много людей.
- ❖ Всегда получай разрешение от родителей, если тебя куда-нибудь приглашают.
- ❖ Запомни свой адрес и номер телефона (включая код города), телефон 102.
- ❖ Всегда носи с собой список рабочих телефонов родителей.
- ❖ Запомни секретный пароль, и соглашайся идти только с людьми, которые знают пароль.
- ❖ Никогда не позволяй кому-то прикасаться к тебе. Сразу расскажи старшим, если это случилось.
- ❖ Помни, что твои родители любят тебя и никогда не накажут за сообщение правды.

Советы для подростков

- ✓ НЕ УБЕГАЙ ИЗ ДОМА! Если жизнь дома невыносима, поговори с преподавателем, или кем-то кого ты уважаешь. Как только ты убежишь из дома, ты окажешься в руках людей, которые попробуют использовать тебя в наркобизнесе, порнографии или проституции.
- ✓ Будь очень осторожен с людьми, предлагающими свою дружбу. Помни, что, когда ты чувствуешь себя одиноким или угнетенным, вы – простая цель для негодяя, который притворно будет заботиться о тебе.
- ✓ Никогда не принимай приглашения в безлюдные или неизвестные места. Будь осторожен с людьми, предлагающими тебе работу со слишком хорошей оплатой.
- ✓ Никогда не соглашайся, чтобы тебя фотографировали незнакомые люди, даже если они обещают сделать тебя знаменитым и говорят, что все знаменитости так начинали.
- ✓ Никогда не садись в автомобиль с незнакомцами.
- ✓ Гуляй в группах или с другом.
- ✓ Всегда сообщай родителям, где Вы с друзьями собираетесь быть, и сообщай им об изменении планов.
- ✓ Никто не имеет право прикасаться к тебе без твоего согласия. Не стесняйся сказать это тому, кто это попытается сделать.

✓ Доверься интуиции, если тебе страшно, значит, на это есть причины.

Памятка родителям

Прежде чем применить физическое наказание к ребенку, **остановитесь!**

- 1. ПОДАВАЙТЕ ХОРОШИЙ ПРИМЕР.** Угрозы, а также битье, психическое давление, оскорбления и т.п. редко улучшают ситуацию. Ваш ребенок берет за образец Ваше поведение и будет учиться у Вас как справляться с гневом без применения силы. Установите границы. Ограничения учат самодисциплине и тому, как контролировать взаимные эмоции, базируясь на ненасилии.
- 2. СТАНЬТЕ ЧАСТЫМ ПОСЕТИТЕЛЕМ ШКОЛЫ.** Если у Вашего ребенка возникли проблемы, вызывающие у него депрессию и приводящие к возникновению низкой самооценки, идите в школу. Персонал школы существует для того, чтобы помогать детям, учиться и преуспевать.
- 4. ГОВОРИТЕ ДЕТЯМ О НАСИЛИИ, КОТОРОЕ ПОКАЗЫВАЮТ ПО ТЕЛЕВИЗОРУ,** а не просто выключайте телевизор. Объясните им, что в большинстве своем насилие, показываемое в фильмах - это продукт, созданный для того, чтобы развлекать, возбуждать, держать зрителя в напряжении. И что это совсем не означает, что такую модель поведения нужно применять в своей жизни.
- 5. НЕЛЬЗЯ НЕДООЦЕНИВАТЬ ВАЖНОСТЬ СЛОВ "Я ТЕБЯ ЛЮБЛЮ".** Дети любого возраста нуждаются в одобрении, поцелуях, объятиях, дружеских похлопываниях по плечу. Они хотят слышать " Я горжусь тобой!"
- 6. ГОВОРИТЕ СО СВОИМИ ДЕТЬМИ О НАСИЛИИ.** Поощряйте их желание говорить с Вами о своих страхах, о своем гневе и печали. Родители должны слышать тревоги своих детей, разделять их интересы и чувства, а также давать хорошие советы. Наблюдайте, как Ваши дети общаются. Если же ребенок подвергся насилию, постарайтесь воспротивиться желанию осудить или оправдать то, что произошло. Воспользуйтесь временем, чтобы выяснить обстоятельства, затем решите, как Вы сможете своей поддержкой предотвратить дальнейшее насилие.
- 7.** Если Вы или кто-либо из Вашей семьи чувствует одиночество, нелюбовь, безнадежность или у Вас проблемы с наркотиками или алкоголем - ищите помощь. Считается, что более половины всех насильственных действий совершается употребляющими алкоголь или наркотики.

КАК ЗАЩИТИТЬ СВОЕГО РЕБЕНКА

1. Научите вашего ребенка, что он имеет право сказать "Нет" любому взрослому, если почувствует исходящую от него опасность
2. Научите своего ребенка громко кричать "Это не моя мама!" (или "Это не мой папа!"), если кто-то попытается схватить его. Это привлечет внимание окружающих и отпугнет преступника
3. Научите вашего ребенка сообщать вам, куда он идет, когда собирается вернуться и звонить по телефону, если неожиданно планы меняются
4. Старайтесь сами забирать ребенка из детского сада или школы. Если за ним придет кто-то другой, предупредите об этом заранее воспитателя или школьного учителя
5. Придумайте пароль для вашего ребенка и научите его никогда не садиться в машину к незнакомому человеку и никуда не уходить с ним, если он не знает пароль
6. Убедите вашего ребенка в том, что гулять в компании друзей гораздо безопаснее, чем одному, особенно в позднее время. Преступника всегда привлекает одиноко гуляющий ребенок
7. Научите вашего ребенка пользоваться телефоном-автоматом (включая международный). Номера домашнего телефона и телефонов служб помощи он должен знать наизусть
8. Фотографируйте вашего ребенка не реже одного раза в год, а имеющееся у вас описание внешности и особых примет ребенка поможет вам в том случае, если он потеряется или будет похищен
9. Будьте такими родителями, которым ребенок сможет рассказать обо всем, что с ним случится. Ребенок должен быть уверен в том, что вы всегда будете любить его и никогда не перестанете искать, если он потеряется или будет похищен

Телефон "ДОВЕРИЯ"

ГУ «Управления образования акимата Костанайской области»

8 (7142) 39-46-44

ГУ «Отдел образования акимата города Костаная»

8 (7142) 39-08-50

Республиканский Единый ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ call-center150 - экстренная психологическая помощь по телефону круглосуточно

Телефон «ДОВЕРИЯ» Республиканского кризисного центра call-center – 111

Прокуратура города Костаная
8 (7142) 53-01-03

Комиссия по делам несовершеннолетних и защите их прав при акимате города Костаная
8 (7142) 57-57-72
Адрес: г.Костанай, ул.Пушкина,98, каб.101

Психологическая помощь.

Кризисный центр для женщин и детей, пострадавших от насилия
Телефон:+7(7142) 22-65-32
Адрес: г.Костанай, 7 мкрн., 8а, кв.1

Рекомендации по предотвращению бытового и иного насилия для педагогов

Педагогические работники при возникновении подозрения на насилие должны:

1. Постараться поговорить с самим ребенком, внимательно выслушать его. Верьте ребенку, если он Вам открылся, и окажите ему поддержку. Будьте внимательны к ребенку, постарайтесь выяснить причины его эмоциональных и поведенческих особенностей.
2. В обязательном порядке поговорить с родителями или лицами, их заменяющими.
3. Обратиться в травмпункт или другое медицинское учреждение для регистрации полученных повреждений.
4. Подключить к решению проблемы полицию или прокуратуру.
5. Обратиться в органы опеки и попечительства по месту жительства ребенка.

При возникновении подозрений о возможности насилия над ребенком и первичном контакте с потерпевшим педагогу необходимо, не делая поспешных выводов, предпринять следующие действия.

- ✓ Во-первых, при отсутствии непосредственной угрозы жизни и безопасности ребенка следует незамедлительно и тщательно проверить достоверность предположений. Для этого используются беседы с самим ребенком, его братьями, сестрами и друзьями, соседями, родителями (опекунами, близкими родственниками), наблюдения за внешним видом и поведением несовершеннолетнего,

знакомство с условиями проживания несовершеннолетнего дома и т.д. Полученные данные можно заносить в специальный дневник.

- ✓ Во-вторых, подключить к работе психолога, социального педагога, будучи готовым к тому, что виновники насилия, родители или работники образовательного (лечебного, а также любого иного учреждения), не желая выносить "сор из избы", станут всячески отрицать произошедшее.

Предпринятые педагогом действия должны привести к подтверждению или опровержению факта насилия.

Наиболее сложной является ситуация в случае сексуального насилия. Практика свидетельствует, что дети могут обманывать, если речь идет о нарушении половой неприкосновенности, ибо зачастую им угрожает расплата за несоблюдение тайны. Поэтому следует не только защитить ребенка от насильника, но и убедить жертву в ее невинности. Обеспечивая безопасность пострадавшему, ему надо объяснить, что он имеет право, например, переехать жить на некоторое время в приют, перевестись в другой класс для уменьшения времени общения с определенными лицами и др.

Условиями оказания эффективной помощи детям и подросткам, пострадавшим от насилия, является доверие, а также формирование чувства безопасности.

Прежде чем расспрашивать ребенка о произошедшем насилии, необходимо установить с ним контакт. Создать доверительные отношения. Ребенок будет более откровенным, сообщит больше подробностей, если будет доверять своему собеседнику. Ребенку будет легче рассказывать, если он будет воспринимать специалиста как доброго, заботящегося о нем и внимательного собеседника.

Существуют различные пути, чтобы начать беседу:

- маленьким детям можно предложить игру и вместе поиграть; через некоторое время можно задать общие вопросы о семье, друзьях и т. д.
- с более старшими детьми целесообразно поговорить на нейтральные темы: школа, хобби, свободное время, семья.

Трудность заключается в том, что ребенку тяжело выразить словами все то, что с ним произошло. Он точнее и легче выразит это своим поведением, действиями. Менее травматично выразит все в игре.

Если факт жестокого обращения подтвердился и ребенок идет на контакт, то главная цель в беседе с жертвой насилия – это поддержать ребенка, выслушать его и дать выговориться. Нельзя перебивать вопросами, мешать рассказывать о случившемся своими словами, чтобы не создать ощущение давления. Полностью предоставив себя в распоряжение ребенка, взрослый

показывает потерпевшему, насколько правильно он поступил, обратившись за помощью. Для получения результата обязательным условием проводимой беседы является сохранение спокойствия, чтобы не напугать ребенка гневом или недоверием, особенно если насильник – близкий родственник или педагог.

Беседа с ребенком, важно учитывать следующее:

1. Прежде всего, важно оценить собственное отношение к данной проблеме, к насилию и к сексуальному насилию, в частности. Взрослый, у которого есть собственные проблемы, связанные с сексуальной жизнью, может столкнуться со значительными трудностями в беседе с ребенком, он с трудом вызовет его доверие и в итоге вряд ли сможет ему помочь.

2. Необходимо обратить внимание на речь ребенка. Часто язык, которым жертва насилия описывает произошедшее, шокирует взрослых, выходит за рамки приличий. Если специалист хочет достигнуть поставленной цели, он должен принять язык ребенка и в разговоре с ним использовать те же слова и названия, которые использует сам ребенок. При беседе с ребенком нельзя давать две противоречивые инструкции одновременно:

- говори обо всем, что случилось;
- не говори неприличных слов.

3. Необходимо собрать информацию о ребенке, его семье, интересах, ситуации насилия. Однако во время беседы с ребенком следует использовать только те сведения, которые сообщает сам ребенок, ни в коем случае не оказывая на него давление намеками на то, что специалист «все знает и так».

4. Утверждения, вопросы, вербальные и невербальные реакции взрослого должны быть лишены всякого оценочного отношения.

5. Специалист, который намеревается проводить беседу с жертвой насилия, должен быть готов затратить на это столько времени, сколько потребуется, иногда это может происходить в течение нескольких часов.

6. Ребенок, как правило, ничего не сообщит о насилии, если беседа с ним будет проходить там, где насилие было совершено. Место, где проводится беседа, должно быть удобным для длительной работы, приятным и комфортным для ребенка.

7. Речь взрослого, тон его голоса должен быть легким и деловым. Также не следует навязывать ребенку усиленный и непрерывный контакт глазами — это может его напугать. Кроме того, важно чутко откликаться на приемлемую для ребенка дистанцию между взрослым и ребенком.

8. Необходимо избегать прикосновений и таких форм телесного контакта, как поглаживание руки, трепание по волосам, прижимание к себе, которые дают хороший эффект при установлении контакта в обследованиях и беседах по другим поводам. В случае совершения сексуального насилия это может напугать ребенка.

9. Во время рассказа ребенка нельзя перебивать, корректировать его высказывания, задавать вопросы, которые предполагают вполне определенные ответы.

10. Нельзя давать обещаний и говорить ребенку «Все будет хорошо», поскольку воспоминания о насилии и, возможно, судебное разбирательство, вряд ли будут приятны ребенку.

11. В отдельных случаях необходимо заранее определить, кто будет беседовать с ребенком: мужчина или женщина, это зависит от того, кто был насильником. Если специалист чем-то напоминает насильника, это может значительно осложнить беседу.

Если ребенок сам рассказывает о насилии или же появившиеся у взрослого подозрения в ходе беседы подтверждаются, то педагог (классный руководитель, учитель, воспитатель и др.) в письменной форме оформляет свои наблюдения и передает их директору школы.

В случае возникновения вследствие насилия угрозы жизни и здоровью ребенка, его необходимо срочно направить к врачу (в школьный медпункт, детскую поликлинику, больницу и др.), а также заявить о произошедшем в органы внутренних дел. Кроме того, администрация учреждения образования должна сообщить о фактах насилия в управления (отделы) образования и в комиссии по делам несовершеннолетних местных органов власти.

Для пресечения жестокого обращения с детьми социальный педагог должен тесно сотрудничать с различными структурами. В их число входят представители ОКМДН, отделов внутренних дел, участковые инспекторы милиции, члены неправительственных организаций и др. Социальному педагогу необходимо совместно с участковым или инспектором обследовать жилищно-бытовые и материальные условия проживания семей, где совершается насилие, чтобы выявить тех детей, которые не обеспечены необходимыми условиями воспитания. Если же получены сведения о фактах насилия над детьми, то для получения более полной информации следует направлять запрос в отдел профилактической работы ОВД о наличии в банке данных на этих лиц, за возможные нарушения (привлечение к административной ответственности, наличие судимости и т.д.).

Таким образом, прервать насилие и жестокое обращение с детьми и

подростками способны следующие меры:

- обучение будущих родителей методам ненасильственной педагогики и оказание психолого-педагогической помощи нуждающимся в этом семьям. Следует побуждать взрослых внимательно относиться к потребностям детей, при необходимости проводя коррекцию завышенных ожиданий и снижая потолок требований родителей, моделировать позитивные подходы к ребенку предлагая варианты решения возникающих проблем;
- систематическое освещение в средствах массовой информации проблемы насилия над детьми с целью воздействия на общественное мнение и трансформации стереотипов воспитания;
- разработка действенной процедуры и реального механизма защиты прав и интересов ребенка по личному обращению;
- создание системы взаимодействия учреждений здравоохранения, образования, органов внутренних дел и социальной защиты населения для оказания помощи детям, страдающим от семейного насилия;
- усиление контроля за выявлением и учетом детей школьного возраста, не посещающих или систематически пропускающих по неуважительным причинам занятия в общеобразовательных учреждениях;
- формирование безопасной образовательной среды, в том числе посредством стимулирования педагогических работников к переосмыслению профессиональных и личностных ценностей, а также оказания психологической и иной поддержки педагогам, испытавшим ранее жестокое обращение, во избежание превращения их в агрессоров по отношению к учащимся;
- активное внедрение в школьную практику новейших педагогических технологий, психологических тренингов, ориентированных на организацию совместной деятельности школьников и взрослых, способной изменить систему сложившихся взаимоотношений;
- формирование у детей правовой грамотности в отношении преступлений против личности, расширение социально-психологической компетентности.
- обучение несовершеннолетних безопасному поведению в целях защиты от агрессии окружающих, а также для налаживания партнерских отношений со сверстниками и в будущей собственной семье.